

K3 PREPOSITIOT JA ETULIITTEET (luonnos)

(päivitelty 23.4.2020)

K KREIKKA <https://gen.fi/k.html>

K3 NOMINIT JA PARTIKKELIT <https://gen.fi/k3.html>

K3 Prepositiot ja etuliitteet

<https://gen.fi/k3-prepositiot-ja-etuliitteet.html>

SISÄLLYSLUETTELO

0. Dokumentit
1. Johdanto
2. Prepositiot, joita käytetään myös etuliitteinä (17)
3. Adverbiaaliprepositioita
4. Muita etuliitteitä

0. DOKUMENTIT

LA s. 150–164

1. JOHDANTO

UT:n kreikassa on 17 itsenäistä prepositiota eli etusanaa, joita käytetään myös etuliitteinä. Itsenäisinä prepositioina ne esiintyvät joko akkusatiivin, genetiivin tai datiivin kanssa.

Näitä prepositioita käytetään myös verbien etuliitteenä sekä yhdyssanojen alkuosana. Verbeissä etuliite saattaa joskus vain vahvistaa verbin merkitystä, eikä sitä ole välttämättä helppo kääntää itsenäisenä osana. Itsenäisen preposition merkitys saattaa myös olla erilainen kuin verbin tai yhdyssanan etuliitteenä.

Prepositioita ja etuliitteitä esiintyy kreikassa runsaasti: Lähes jokaisessa UT:n jakeessa niitä on yksi tai useampia.

Prepositiolla alkavien yhdysverbien augmentoinnissa on muistettava, että augmentti lisätään verbivartaloon, ei etuliitteeseen.

Prepositioiden lisäksi on myös muita etuliitteitä, joita voidaan käyttää sekä verbien että yhdyssanojen osana. Lisäksi on olemassa ns. adverbiaaliprepositioita, joita ei kuitenkaan koskaan käytetä verbien etuliitteinä.

2. PREPOSITIOT, JOITA KÄYTETÄÄN MYÖS ETULIITTEINÄ (17)

Lainausmerkeissä oleva käännösvastine on tekninen termi, joka enemmän tai vähemmän kuvaa etuliitteen (ja usein myös preposition) merkitystä. Suluissa on annettu esiintymismäärä itsenäisenä prepositiona.

- ἀνά (13x) "ylös", päälle, vastaan, luo, luona, takaisin, jälleen, uudelleen, eteenpäin, yli, julkisesti > ἀν'
- ἀντί (22x) "vastaan", sijasta > ἀντ', ἀνθ'
- ἀπό (646x) "pois", erilleen, ulos jostakin > ἀπ-, ἀφ-
- διά (668x) "läpi", halki, kautta, erilleen > δι-
- εἰς (1 768x) "sisään", johonkin
- ἐκ (916x) "ulos", jostakin, pois > ἐξ-
- ἐν (2 757x) "sisässä", jossakin oleminen tai johonkin siirtyminen > ἐγ-, ἐλ-, ἐμ-
- ἐπί (891x) "päälle", päällä > ἐπ-, ἐφ-
- κατά (476x) "alas", alle, hajottaminen > κατ-, καθ-
- μετά (470x) "muutos", yhteys > μετ-, μεθ-
- παρά (194x) "luona", luona > παρ-
- περί (333x) "ympäri", yli (i-vokaali säilyy aina)
- πρό (47x) "edessä", ennen, eteen (o-vokaali säilyy aina)
- πρός (699x) "luokse", vastaan, luona
- σύν (128x) "kanssa", yhdessä > συ-, συγ-, συλ-, συμ-

ὑπέρ (150x) "yli", toisella puolella, puolesta

ὑπό (220x) "alla", alle > ὑπ-, ὑφ-

3. ADVERBIAALIPREPOSITIOITA

Adverbiaaliprepositiot järjestyvät aina genetiivin kanssa.

ἄνευ prep. (3x) ilman
ilman, -tta, -ttä – Matt. 10:29

ἄτερ prep. (2x) ilman
ilman, -tta, -ttä – Luuk. 22:35

ἄχρι, ἄχρις prep. (48x) asti, saakka
mihin asti on päästy ajallisesti, paikallisesti tai
määrällisesti

ἕνεκεν prep. (2x) vuoksi
tähden, vuoksi

ἔμπροσθεν adv., prep. (48x) edessä
adv. edestä, prep. edessä

4. MUITA ETULIITTEITÄ

ἀ- etul.
1. kielto, negaatio, vastakohta
2. yhdistävä, ilmaisee yhteyttä
3. vahvistava

ἀμφι- etul. ympäri, molemmin puolin, molemmat

ἀρχι- etul. yli-, ilmaisee johtavaa asemaa

δυσ- etul. vaikeasti, vaikea, paha

ἔθελο- etul. ilmaisee itse valittua toimintaa, johon ei ole pätevyyttä (θέλω)

εὖ- etul. hyvä, ilmaisee hyvyyttä, runsautta, menestystä

νη- etul. kieltos. ei